

Hur denna statsgaranti lämpligen bör utformas, hur långt staten härvidlag bör sträcka sin ekonomiska medverkan, garantivillkor o. s. v. äro detaljer i frågekomplexet, som böra kunna klarläggas genom en allsidig utredning. Det är så mycket angelägnare, att en sådan utredning inte längre skjutes på framtiden och att närmare preciserade förslag kunna föreläggas redan nästa års riksdag, som utan sådan statsgaranti något försöksfiske av praktisk betydelse näppeligen längre kan tänkas, och detta i sin tur måste betyda, att vi ohjälpligt sacka efter i utvecklingen. Det räcker härvidlag att erinra om de betydande summor Danmark och Norge årligen offra på att främja försöksfisken.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök har också i skrivelse till Kungl. Maj:t (skr. 9/8 1951) hemställt att den vid 1951 års riksdag väckta frågan om utredning rörande statsgaranti för försöksfiske på avlägsna fiskevatten skall upptagas till förnyad prövning.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta *dels* anvisa ett anslag på 60 000 kronor till fonden för befrämjande av fiske på avlägsna fiskevatten, *dels* i skrivelse till regeringen begära skyndsamt utredning av frågan om statsgaranti för försöksfiske.

Stockholm den 19 januari 1952.

Ernst V. Staxäng.

Birger Utbult.

C. O. Carlsson.

Nr 78.

Av herr **Adamsson m. fl.**, *angående lagstiftning om partiell sanering av vissa bostadsområden.*

Bostadssociala utredningen framlade 1947 ett slutbetänkande, som bl. a. innefattade förslag till saneringslagstiftning. Huvudpunkterna i denna del av det ifrågavarande betänkandet voro, att en sanering kunde vara berättigad dels med hänsyn till enskilda byggnaders eller lägenheters bristfälligheter, d. v. s. en byggnadsteknisk sanering, dels av brister i själva stadsplanen, såsom otillfredsställande belysningsförhållanden, dålig tillgång till gemensamhetsinrättningar inkl. lek- och rekreationsområden, av för stor anhopning av boende inom en liten areal eller att bebyggelsen var alltför blandad med störande industrier insprängda i bostadsområdena, d. v. s. en stadsplaneteknisk sanering. Förslaget till saneringslag innebar i huvudsak, att saneringskostnaderna skulle bestridas av en särskild fond, som skulle byggas

upp av en ny speciell fastighetsskatt. I vissa fall ansågs statsbidrag kunna utgå t. ex. för flyttning av industrier.

Ingen har med framgång kunnat bestrida riktigheten av bostadssociala utredningens argumentering. Däremot har utredningens tidtabell för hushållsbildningens omfattning visat sig vara felaktig. Denna har ökat i väsentligt större omfattning än vad bostadssociala utredningen förutsåg.

Ehuru ett behov av en radikal sanering av det äldre byggnadsbeståndet i många fall onekligen föreligger, så torde vi under lång tid komma att få koncentrera krafterna på att i första hand avhjälpa den nuvarande bostadsbristen, bristen på allmänna byggnader och lokaler för handeln och småindustrien. I samband härmed kan det på sin höjd yppa sig möjlighet att bygga om en del kvarter som för närvarande äro föga utnyttjade. När de värsta bristerna äro avhjälpta, blir det måhända möjligt att sanera de kvarter där bostadsbeståndet är mycket undermåligt, alltså huvudsakligen en byggnadsteknisk sanering. Någon egentlig ombyggnad av den i många avseenden mycket otillfredsställande bostadsbebyggelse, som tillkommit under de sista decennierna på 1800-talet och under de första årtiondena på detta århundrade, kan knappast komma till stånd inom överskådlig tid. Frågeställningen blir då, om man skall låta dessa kvarter och dessa bostäder vara sådana de äro, eller om man kan finna någon form för partiell sanering, som skulle kunna förbättra bostadsvärdet.

Det torde därvid stå klart, att förutsättningen för en sådan partiell sanering bör vara, att densamma inte drar en kostnad, som genom ökning av fastighetsvärdena kan fördröja eller försvåra en måhända erforderlig radikal ombyggnad av kvarteren i fråga. Å andra sidan inrymmas oftast i dessa bostadsområden så många människor, att det är en icke oväsentlig social uppgift att söka förbättra bostadsförhållandena så snart som möjligt. Därvid kräves i de flesta fall dels en renovering och komplettering av de enskilda bostadslägenheterna, framför allt i sanitärt avseende, och dels en förbättring av den yttre bostadsmiljön och då framför allt en sanering av gårdarna inom de ofta helt eller nästan helt slutna kvarteren.

I många svenska städer äro sådana åtgärder, med hänsyn till bostadsområdenas hygien och trevnad samt gårdarnas användbarhet, både önskvärda och nödvändiga. Mycket kan vinnas om dessa kvarter kunde omregleras och hela gårdsrummet, oberoende av tomtgränsernas läge, omplaneras och underhållas gemensamt. Icke minst genom den ökande trafiken har det blivit en tvingande nödvändighet att bereda barnen så fullgoda lekplatser som möjligt i kvarterens inre. Det synes sannolikt, att sådan »gårdssanering» i många fall kan genomföras för relativt blygsamma kostnader i ur stadsplanesynpunkt godtagbara eller nästan godtagbara kvarter, vilkas gårdsutrymmen nu äro uppdelade i ett större eller mindre antal inhägnade tomter, samtliga belamrade med soptunnor, pisk- och cykelställ.

De fastigheter, som här i första hand beröras, äro som regel små, avpassade efter en gången tids företagsform, d. v. s. uppförda av enskilda byggmästare med relativt små ekonomiska resurser. Varje fastighet var ett starkt avgränsat ekonomiskt objekt, och som en följd av den tidens syn på framför allt äganderättsförhållandena inhägnades varje fastighet med höga murar eller staket. I våra dagar torde det knappast finnas någon som anser att man bör sätta upp staket mellan gårdsutrymmen, vilkas storlek anges av de för byggnadskropparna erforderliga brandgavlarna. Det borde då också vara möjligt att få dem borttagna i de äldre kvarteren och därmed skapa möjligheter för enhetligt ordnande och vårdande av gårdsutrymmena. Så sker också numera vid bebyggelse av nya områden, och för dessa fall finnas i byggnadslagen och byggnadsstadgan föreskrifter, som säkerställa lämplig planering av den obebyggda tomtmarken. Dessa föreskrifter äga emellertid inte tillämpning på de kvarter eller tomter som redan voro bebyggda när den nya byggnadslagen trädde i kraft.

Försök ha gjorts att ordna frågan på frivillighetens väg, men då genomförandet med nu gällande lagstiftning kan äventyras, på grund av någon enskild ägares motstånd, är en komplettering av gällande lagstiftning erforderlig.

Den kommitté, som utarbetade förslaget till den nuvarande byggnads- lagstiftningen i Sverige, den s. k. stadsplaneutredningen, har härom anfört: »För att åvägabringa en gemensam gård torde till en början fordras, att rätt beredes tomterna att begagna det som gemensam gård avsedda området samt att taga väg över varandras mark. Dylik servitutsrätt kan för närvarande icke tillskapas genom stadsplan. Någon ändring av lagstiftningen i detta hänseende synes ej heller tillräddig, i varje fall icke förrän den inom lagberedningen planerade utredningen om nya allmänna lagbestämmelser angående servitut slutföres».

För denna saneringsdetalj synas emellertid andra vägar böra övervägas. Med hänsyn till den begränsning av problemet som i det föregående angivits kan det hänvisas till ett likartat rättsområde, nämligen den lagstiftning, som gäller om enskilda vägar. Enligt denna lag kunna fastighetsägarna utmed en enskild väg bilda en ekonomisk förening för att anlägga och underhålla den väg föreningens medlemmar gemensamt använda. Skillnaden synes endast vara den, att i det ena fallet är det fråga om gemensamt använd väg och i det andra fallet om gemensamt begagnande av lekplatser och andra gårdsutrymmen. Andra utvägar kunna givetvis också diskuteras, och vi äro fullt medvetna om att en fullständig lagstiftning icke endast om gemensamt begagnande av enskilda gårdar utan även införande av begreppet »kvarterssamfällighet» skulle kunna ha betydelse jämväl vid detaljplaneringen av nya bostadsområden.

Beträffande de här berörda problemen ekonomiska storleksordning ha

detaljundersökningar verkställtts i fråga om ett antal kvarter i såväl Göteborg som Malmö, vilket undersökningsmaterial, enligt vad vi ha oss bekant, även underställtts socialdepartementet. Vidare kan i sammanhanget förtjäna erinras, att i 1939 års Byggelov för Köpenhamn intagits bestämmelser, som tjäna det syfte som en lagstiftning om partiell sanering enligt här skisserade linjer skulle innebära.

Då frågan förmodas bli föremål för prövning i samband med den allmänna utredning om sanering av äldre bebyggelse som skall göras av bostadsstyrelsen tillsammans med tvenne, tillkallade sakkunniga, vilja vi särskilt framhålla betydelsen av att en lagstiftning för lösning av de problemkomplex som erfordras för en partiell gårdssanering därigenom icke fördröjes.

Under återopande av det ovan anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att de särskilda sakkunniga, som tillsammans med bostadsstyrelsen ha att utreda frågan i sin helhet om sanering av äldre bebyggelse, måtte skyndsamt verkställa utredning och inkomma med förslag till lagstiftning om partiell sanering av bostadsområden, vilka av ekonomiska skäl ej kunna saneras inom rimlig tid, och vilka åtgärder som kunna vidtagas i avbidan på lagstiftning om sanering av äldre bebyggelse.

Stockholm den 19 januari 1952.

Erik Adamsson.

Gösta Netzén.

Olof Andersson
i Malmö.

Nr 79.

Av herr andre vice talmannen **Olsson m. fl.**, *angående av kommunindelningsreformen betingade ändringar i lagen om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning m. m.*

I de vid 1948 års riksdag väckta likalydande motionerna nr 147 i första kammaren av herr Gust. Elofsson och nr 239 i andra kammaren av herr Mattsson m. fl yrkades, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning rörande sådana ändringar i gällande lag av år 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning som betingas av det efter kommunindelningsreformen inträdda läget och i samband därmed behövliga riktlinjer för kommande indelningspraxis». Motionerna avsloges